

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın, Cumhurbaşkanı Yardımcısı Sayın Fuat OKTAY tarafından Anayasa'nın 98 inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96 ile 99 uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim. 22.11.2019

Meral DANIŞ BEŞTAŞ
HDP Siirt Milletvekili

Bir bilim olarak istatistiğin temel görevlerinden biri, geçmiş ve şimdiki durumla ilgili toplanmış sayısal verileri, geliştirilmiş olan bazı tekniklerle analiz ederek gelecek hakkında karar vermemizi kolaylaştırmak olup bunun toplumsal gelişme açısından önemi kuşkusuzdur. Nitekim istatistik, geçmişini değerlendirmek ve geleceğe yönelik tahminlerde bulunabilmek için güçlü bir analiz aracıdır. Diğer yandan kamu kurum ve kuruluşlarının işleyişinin yansıması bakımından da önemli bir araç olan istatistikî verilerin, devletin şeffaflığını göstermesi bakımından da önemi mevcuttur. Şeffaf devlet ilkesi gereğince eski adı Devlet İstatistik Enstitüsü olan 2005 yılından sonra da yapılan değişiklik ile kısa adı TÜİK olan Türkiye İstatistik Enstitüsünün verileri dönemsel olarak kamuoyu ile paylaşılmaktadır. Ancak TÜİK elinde de kritik sayılabilecek çoğu verinin olmadığı hatta sunulmuş şekli itibarıyla analize imkan vermediği gibi sorun alanlarının dışında son yıllarda çeşitli kavramların tanımları değiştirilmek suretiyle istatistikî verilerin gerçekte olduğundan farklı yansıtıldığı da kamuoyunun malumudur. Örneğin geçtiğimiz yıl Bahçeşehir Üniversitesi Ekonomik ve Toplumsal Araştırmalar Merkezi (Betam); TÜİK'in açıkladığı işgücü piyasası istatistiklerinde yapılan revizyonda işsizlik tanımının süresinin ve işsiz tanımındaki "son üç ay içinde" iş aramış olma kriterinin "son dört hafta" olarak değiştirildiğini duyurmuştur. Yine bazı ekonomik verilere ilişkin yapılan analizlerde de gıda fiyatlarının BİM gibi ticari grupların fiyatlarının esas alınarak yapıldığı geçtiğimiz yıllarda gündeme yansımıştı. Söz konusu durum yalnızca TÜİK istatistiklerinde söz konusu olmayıp bakanlıkların çalışma yöntemlerine de yansımıştır. Örneğin Adalet Bakanlığına bağlı Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü, "Ceza Mahkemeleri'nde TCK Uyarınca Yıl İçinde Açılan Davalardaki Suç Ve Sanık Sayıları" isimli raporunda değişikliğe gitmiş olup toplam verilerin altına her bir suç grubundan yargılananları ayrı ayrı anlattığı raporunu bu sene için hayata geçirmemiştir.

İstatistiklerine ulaşılamayan suç türleri arasında müstehcenlik kategorisine ait suçlarla, çocuk pornografisi ve cinsel istismar verilerinin de bulunmaması dikkat çekici olmuştur. Oysa günümüzde istatistiki veriler her alanda kullanılmakta olup tarım, tıp, endüstri, ekonomi, çevre bilimlerinden kalite kontrolüne kadar hemen her alanda ortaya çıkan sorunların çözümünde istatistikten geniş ölçüde yararlanılmaktadır. Bugün, endüstriyel ve ticari faaliyetler ve hatta hükümetlerin karar verme süreçlerinde toplanan ve gözlenen verilerden anlamlı bilginin üretilmesi veya çıkarılması istatistik yöntemlerin kullanılmasını zorunlu kılmaktadır. Ancak bilhassa 24 Haziran 2018 genel seçimlerinin ardından cumhurbaşkanlığı sistemine geçişle birlikte kamu kurumlarındaki şeffaflık anlayışı yitirilmiş ve neredeyse hiçbir alanda güncel sayısal verilere erişim sağlanamamaktadır. Güncel verilere ulaşmak adına bakanlıklara yöneltilen soru önergelerine yanıt verilmediği gibi bu verilere erişim yöntemleri de kapatılmıştır.

Bu bağlamda;

- 1- Neden TÜİK istatistiklerinde tanımlamalar değiştirilerek farklı analiz ve veriler kamuoyuna sunulmaktadır? Bu yöntem kamuoyunu yanıltmak anlamına gelmiyor mu?
- 2- Bilhassa cumhurbaşkanlığı sistemine geçişle birlikte bakanlıklardan ve kamu kurumlarından güncel verilere erişilememesinin izahı nedir?
- 3- Kamuoyuna yansıyan Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü'nün bu seneki raporunu yayınlamaması da cumhurbaşkanlığı sisteminden mi kaynaklanmaktadır?
- 4- Adalet Bakanlığı dışında başka hangi bakanlıklar ellerindeki analiz ve verilere erişimi engellemiştir?
- 5- İstatistiki veri talep eden soru önergelerine yanıt verilmemesi de cumhurbaşkanlığı sisteminin bir neticesi midir?
- 6- Neden bakanlık ve kurumlar şeffaflık ilkesinden ödün veriyorlar?
- 7- Kamuoyundan gizlenen nedir?
- 8- İlgili kurum ve bakanlıkların ellerindeki verileri paylaşması durumunda iktidarın hatalı politikalarının ortaya çıkması endişesi mi hasıldır?
- 9- İstatistik biliminin toplumların gelişimi açısından önemi tartışmasız olup elde edilen veriler neden faydalı şekilde değerlendirilmemektedir?
- 10- Örneğin istismar verilerinin kamuoyundan gizlenmesi neden tercih edilmiştir?
- 11- Cumhurbaşkanının toplumu ilgilendiren istatistiki verilerin kamuoyu ile paylaşılmaması yönünde bir talimatı olmuş mudur?
- 12- Kamuoyunda şeffaflığın sağlanması adına her alanda istatistik ve analiz çalışmalarının yürütülmesi ve elde edilen bulguların kamuoyu ile paylaşılması ne zaman mümkün olacaktır?